

Instytut Pamięci Narodowej - Katowice

<https://katowice.ipn.gov.pl/pl3/aktualnosci/248166,Udana-ucieczka-z-PRL.html>
29.09.2026, 01:48

Udana ucieczka z PRL

28.09.2026

Pisaliśmy w „Migawce archiwalnej” dawno temu o nieudanej próbie uprowadzenia samolotu z Pyrzowic do Warszawy w sierpniu 1970 r., gdy dwudziestokilkuletni porywacz chciał zmusić załogę do lotu do Wiednia (<https://katowice.ipn.gov.pl/pl3/aktualnosci/196198,Lot-046-nieudana-proba-uprowadzenia-samolotu.html>). Dziś opowiemy o grupce dwanaścioro jeszcze młodszych porywaczy, którzy we wrześniu 1981 r. skutecznie porwali samolot i uciekli nim z PRL-owskiego przymusowego rajku do Berlina Zachodniego.

W OA IPN w Katowicach znajduje się dość cienka teczka dochodzenia, prowadzonego w tej sprawie przez SB. Cienka – bo porywaczy nie udało się sprowadzić z powrotem do kraju, więc i dochodzenie zostało szybko zakończone. Po latach do dorosłych już ludzi dotarli dziennikarze, zatem esbecką relację z lat osiemdziesiątych uzupełnimy dostępnymi materiałami prasowymi.

A było to tak: na Giszowcu, który wtedy od 20 lat był dzielnicą Katowic („Migawka” wie, że poprawna forma brzmiałaby „w Giszowcu”, ale przecież nikt tak nie powie...) mieszkała grupa nastolatków, urodzonych w pierwszej połowie lat sześćdziesiątych. Za bajtla [w dzieciństwie] bawili się razem na placu, potem chodzili do tej samej szkoły; znali takich, którzy mieli rodziny w rajchu [NRF] i wiedzieli, że życie wygląda tam inaczej. Lepiej. Też tak chcieli i do przeniesienia się do zachodnich Niemiec postanowili wykorzystać używany nierzadko w PRL sposób ucieczki z kraju, czyli porwanie samolotu. Byli bardzo zżyci, do tego mieli naście lat, więc myśleli, że są nieśmiertelni i niemożliwe nie istnieje. Na piątek 18 września 1981 r. kupili bilety na samolot z Pyrzowic do Warszawy oraz – sprytnie, dla uniknięcia podejrzeń – powrotne.

Na pokład An-24, czyli popularnego „Antonowa”, weszli uzbrojeni w przemycone żyłki. Według ich relacji podczas szamotaniny już w trakcie lotu lekko zranili w rękę stewardesę, a widok krwi wystarczył, aby kapitan zgodził się na lot do Berlina. Po wylądowaniu na lotnisku Tempelhof w Berlinie Zachodnim cała dwunastka trafiła na kilka lub kilkanaście miesięcy do więzienia (mieli sprawę o uprowadzenie samolotu). Podobno niektórzy pasażerowie skorzystali z niespodziewanej okazji i też z Berlina już do Warszawy nie wrócili. Po wyjściu na wolność młodzi poukładali sobie życie – lepiej lub gorzej – w upragnionym świecie; niektórzy ściągnęli do siebie rodziny.

Tymczasem w Katowicach już w piątek popołudniu do mieszkań uciekinierów wkroczyły służby w poszukiwaniu „przedmiotów mających związek z przestępstwem”. W jednym znaleziono „siedem biletów lotniczych komunikacji wewnętrznej”, w innym „Informator dla przesiedleńców” czy korespondencję nadaną spoza Polski. W późniejszym czasie przesłuchano rodziców, ale nie wiedzieli oni nic o planach dzieci. 21 września Prokuratura Wojewódzka w Katowicach wszczęła śledztwo z art. 137 § 1 kk, czyli dot. sprowadzenia niebezpieczeństwa katastrofy samolotu, która mogła zagrozić życiu 48 pasażerów i czterech członków załogi. W uzasadnieniu jest też mowa o groźeniu jednej z pasażerek przecięciem tętnicy szyjnej, podpaleniem samolotu i w konsekwencji możliwą eksplozją – sytuacja na pokładzie była zatem groźniejsza, niż to, co chcieli pamiętać porywacze i co opowiedzieli dziennikarzom.

Do akt dołączonych jest dziewięć zdjęć legitymacyjnych młodych uciekinierów. Brakuje trzech - przypuszczalnie funkcjonariusze prowadzący śledztwo ich nie pozyskali. Te, które są, dołączamy do naszej historii.

(na podstawie IPN Ka 029/656;

<https://dziennikzachodni.pl/przystanek-tempelhof-to-oni-porwali-samolot-w-1981-roku/ar/724743>;

<https://uchodzcyniemczech.pl/wolnosc-w-tempelhof/>)

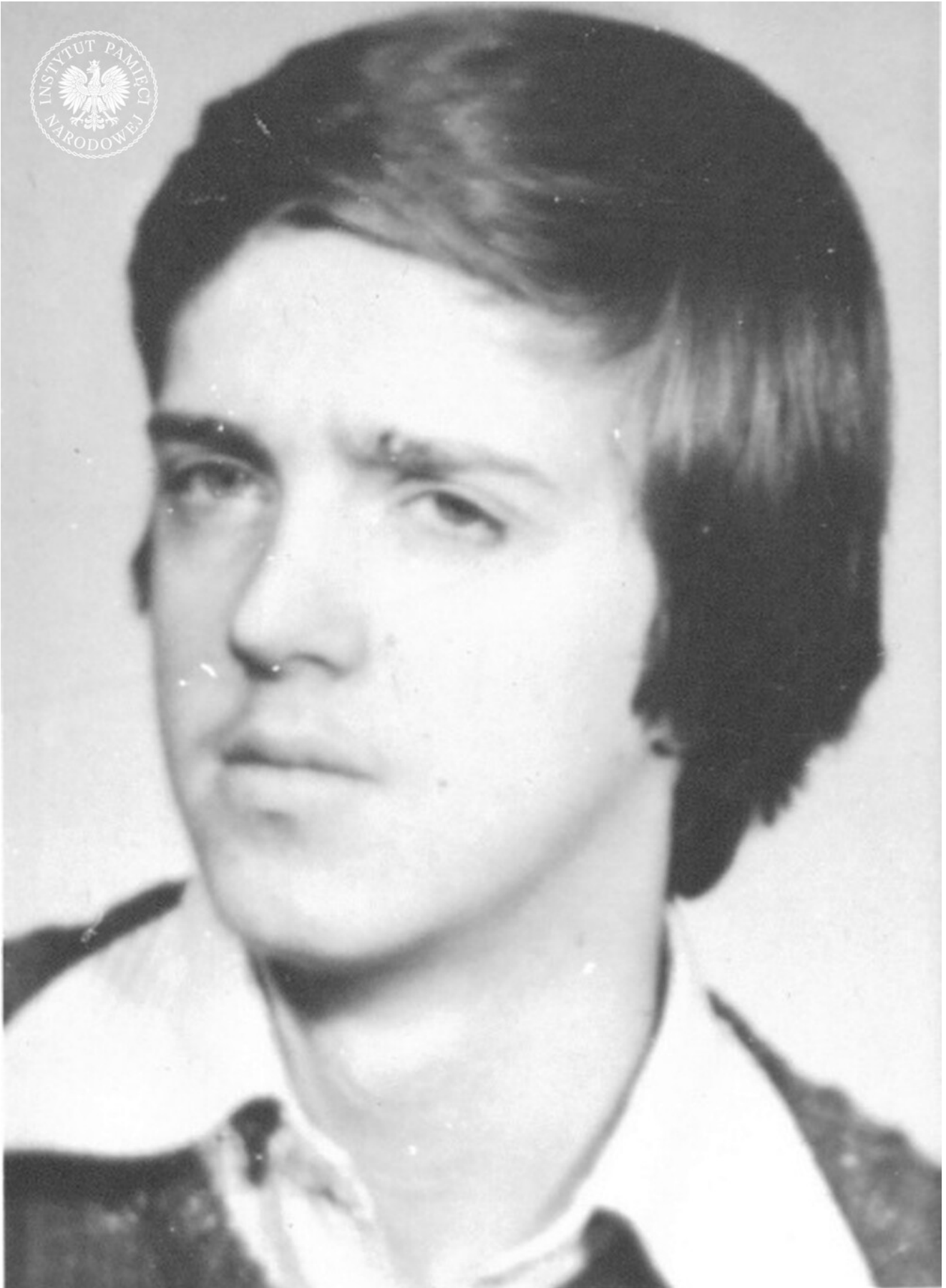
Grażyna Bibik (IPN Ka 029/656)

Henryk Strof (IPN Ka 029/656)

Piotr Gonsior (IPN Ka 029/656)

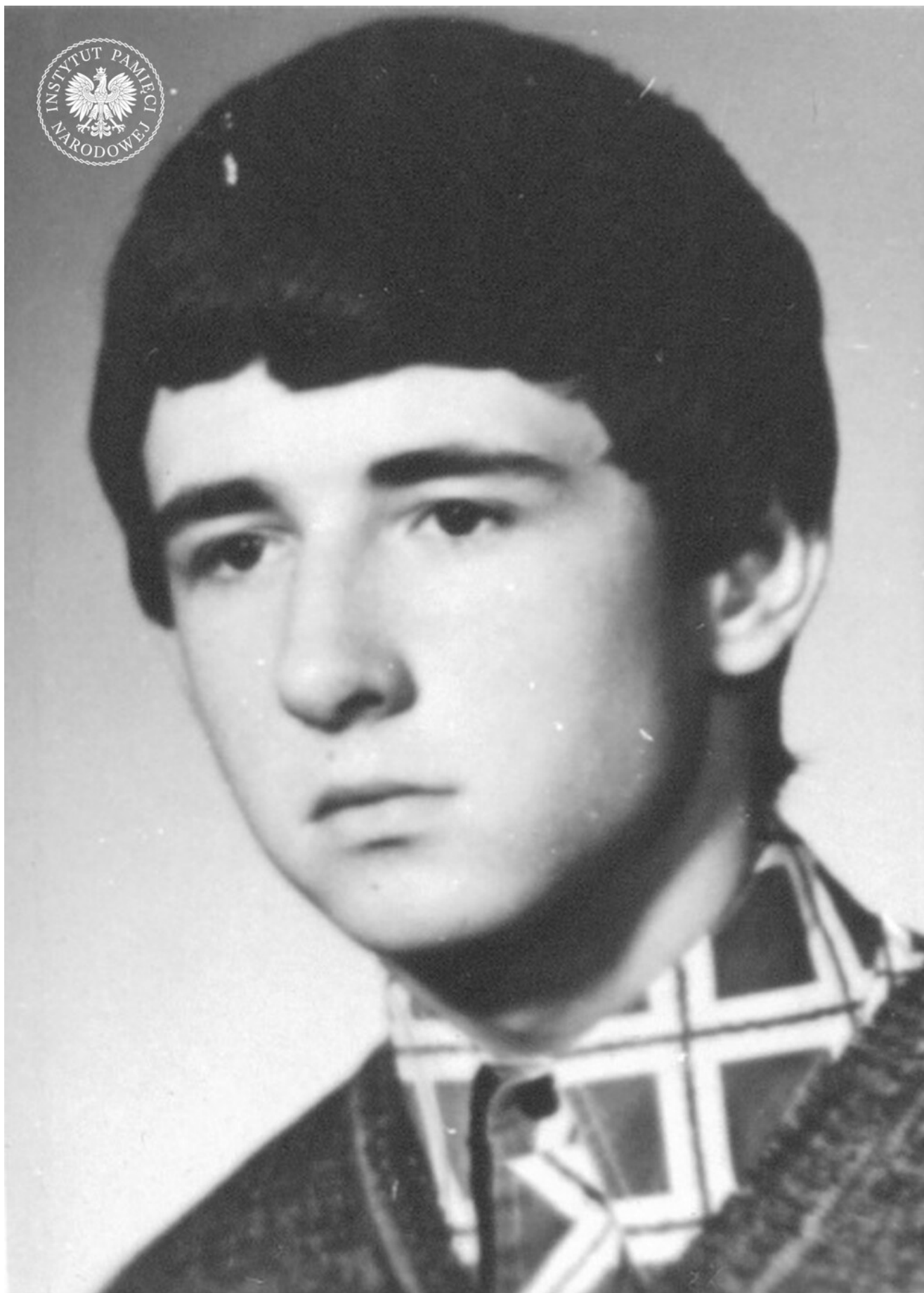
Piotr Kuc (IPN Ka 029/656)

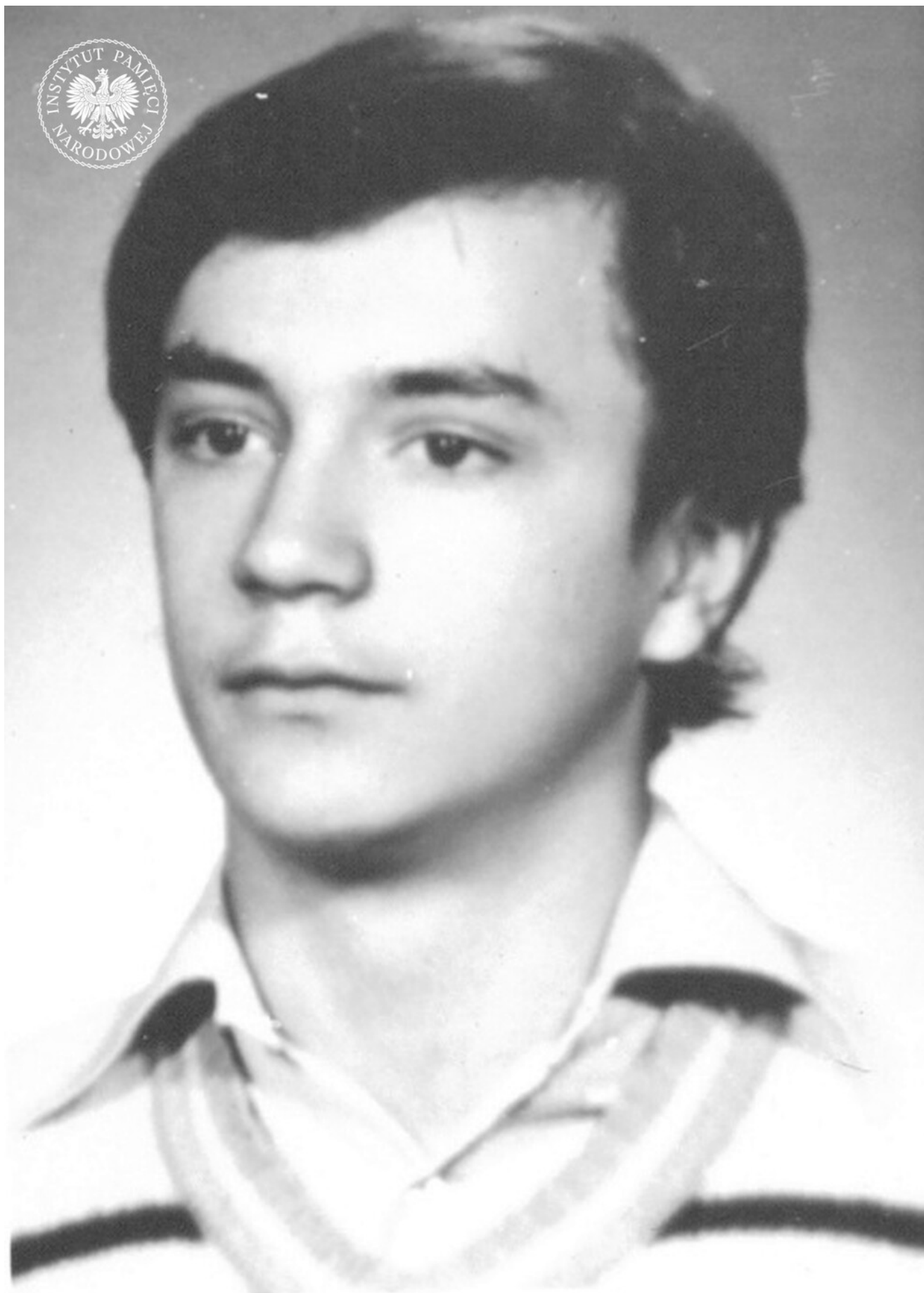
Marian Woźnica (IPN Ka 029/656)

Andrzej Socha (IPN Ka 029/656)

Krzysztof Trybuś (IPN Ka 029/656)

Piotr Bogacz (IPN Ka 029/656)

Adam Gajdeczka (IPN Ka 029/656)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)